

UČITELJSKI T O V A R S.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj VI.

V Ljubljani 15. aprila 1866.

List 8.

Pomladančica.

Pomlad prišla je premila,
Vir radosti odklenila;
Vse, kar diha in živi,
Se življenja veseli.

Cvetje novo je pognala
Spet domača lipa zala;
In z dišečega verha,
Pesem vabi slavčeva.

Naj na uho bratom bije
Glas presladke melodije,
Da se vendar prebude,
Si ogrejejo srcé.

Josip C.

Odgajaj prav!

„Ni ga večjega zlega od krive modrosti“.

Sleherni človek resnico višje ceni od laži, tudi lažnjivec noče, da bi ga nalagali. Čutje do resnice je vsakemu človeku prirojeno. Resnica pa je le ena, in če sta si dva izreka navskriž, oba ne moreta biti resnična. Božja učenost (učenost, ki se vpira na božjo besedo) in posvetna učenost (kteri je človek sam izvir vse modrosti) ste si nasprotni; vendar jih toliko hodi za krivo modrostjo. Med drugim je vzrok tudi ta, da ima kriva modrost nekaj resničnega na sebi, da hrani med obilo sodergo tudi nekaj dobrega in zdravega nauka. Prestopimo pa sedaj na pedagogiko, pogledjmo kako ste si tukaj kriva in prava modrost. Rodoljubi ali filantropi pretečenega stoletja so pri odgojevanji mladine marsikaj dobrega vpeljali, marsiktero na-

pako odvernili, stavili so odgojevanje na naravno podlago; tirjali so skerb za telesno zdravje, odpravili vse nepotrebno okornost in prenapetost v odgojevanji, spomina niso obkladali z besedami in s praznimi oblikami, ktere se tako hitro pozabijo in v djanji malo koristijo; tirjali so, da naj se pri mladosti moči razvijajo; mladost naj se privadi, da bo sama sebe spoznala in sebi zaupala i. t. d. To vse je bilo lepo in prav. Prikazalo se je pa pri naslednjem rodu, kam vse to pripelje, če se keršanska odreja zanemarja in v nič devlje. Pobožnost je zginila pri mladosti, v vseh rečeh so hotli mladi modrejši in pametnejši biti od starih in skušenih ljudi, vbogati niso hotli; tudi niso hotli se truditi, marveč hotli so biti samostalni in nikomur podložni.

Kakošen da more človek biti in postati, to se nikjer tako lepo ne vidi in tako živo ne pové, kakor v keršanski veri. Tedaj je tudi prava keršanska izreja človeku naj bolj primerna in pripravna. Dober človek je pobožen, priden in vesel. Ljubezen do matere, do očeta in do tistih, ki so namesto njih, pripelje človeka k ljubezni do Boga; mati mu pripoveduje od Boga, stvarnika vseh reči, in njegovo serce se žlahtni v veri. Otročje igrače se počasi preveržejo v delo, in kdor delo ljubi, je priden. Otrok je vesel, ker so ljudje, kteri imajo z njim opraviti, prijazni do njega, ga lepo vodijo in učé, ker je zdrav na duši in na telesu, priden in deloven, ostane vesel do svojih starih dni. Naj hujši zleg človeku pa je prevzetnost, — iz nje izvira nepokorščina, svojeglavnost, samoljubje; in potem nevkrótana poželjivost in želja do prepovedanega. Naj boljše zdravilo je pa: resnična pobožnost in pridnost v vseh rečeh, ktero spremlja zaupanje in ljubezen. Vsako drugačno odgojevanje je škodljivo. Vnanja pobožnost, ktera se prisili, rodi hinavščino, prevzetnost in skrivne grešnike, zapeljuje v zaničevanje in sovraštvo do vsega, kar je sveto in častljivo. Kdor se zgoda ne poprime lepih navad, nima nikoli pravega veselja do dela, in se mu noče podvreči, in kolikor bolj človek zapušča keršanske resnice, toliko huje mu vladate poželjivost in samoljubje.

Zgodba naj novejših časov nam je tukaj v žalosten zgled.

Nek dunajski učenik piše v svojih pametnicah med drugim tako le: „Dobil sem dečka v podučevanje; očeta ni imel več, njegova mati ga je odgojevala. Veliko sem že modrih žen poznal, vendar še nobene, ktera bi bila tako prepričana od svoje modrosti; kar so naj pametnejši in naj bolj učeni možje učili

in skušali, vse je zaničevala. Za žensko je njena modrost prevelika, za modrijana pa preslaba; govori, kar ne razumē, pripoveduje izreke, katerih ne dosega. Naj bi že bilo to, kakor hoče, da bi le v rahlo serce dečkovo ne sejala semena krivih naukov, ktero o svojem času donāša tak strupen sad. — Bogoslav se je pri svoji materi prav dobro izuril; otročje pobožnosti ni poznal, veselega serca je bil ta čas, kedar je druge zasmehoval; da je najdel njih pomote, imel je prav dober nos. Svoje matere ni spoštoval in ljubil; prav dobro je pa vedil za njene napake, vedil je še celó, da se ji sosedje posmehujejo, ker hoče biti tako modra in učena; nje se ni bal, ampak le njene šibe. Prijazen ni mogel biti, ker ni bil nihče prijazen do njega in drugega ne, da ga svaré. Svojeeglaven je, da ni prenašati, samopriden tako, da je nevarno in škodljivo. In tega je mati kriva. Naučila ga je, da se iz svetih reči norčuje; hotla je, da bi bil deček tak, kakor postaven mož; vse je bilo le za oči, ljubezni in zaupanja ni poznal; kedar je bila dobre volje, je počel, kar je hotel; drugače ga je pa neusmiljeno tepla. V kratkih letih ni pri njem sledu v pobožnosti, vse, kar mu učenik pripoveduje, mu je prazno čenčanje; pokoren ni nikomur in tako se je pogubil v divji razposajenosti.

Kako škodljive so take načela, pokazalo se je nad Bogoslavom. Pet let potem, ko sem hišo popustil, ker njegove matere nisem mogel prenašati, vstrelil se je 48. letni mladeneč v Praterji^a.

0 jezikoslovji.

(Spisal Fr. K.)

Vse, kar je Bog vstvaril, je ali živo ali neživo. Med živimi stvarmi razločujemo stvari s pametjo in stvari brez pameti. Tem pravimo živali, stvar s pametjo pa je človek. Kaže se, da je Bog že s tem hotel večo vrednost človekovo pokazati, da ga je zadnjega med vsemi stvarmi vstvaril. V resnici ga je pa povikšal čez vso stvaritev, ko mu je podelil neumerjočo dušo, in duši je dal um in prosto voljo. Čeravno sta si um in volja v tesni zvezi, ker brez uma ali pameti skorej ni misliti, da bi odrasli človek kaj duši koristnega mógel doveršiti, — se nam vendar zdi, kakor bi bil Bog delavnost pameti od-